

Основи перекладознавства

Робоча програма навчальної дисципліни (силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітня програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	заочна
Рік підготовки, семестр	2 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС / 120 годин (14 аудиторних годин – 8 лекцій та 6 практичних, 106 годин СРС)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	МКР Екзамен
Розклад занять	roz.kpi.ua
Мова викладання	українська/англійська
Інформація про керівника курсу/ викладачів	Лекторка – Демиденко Ольга Павлівна, доцентка, кандидатка педагогічних наук, профіль викладачки - http://intellect.ktpam.kpi.ua/profile/dop6 , https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=b7sHqfIAAAAJ , електронна пошта – olga.demydenko80@gmail.com Практичні заняття
Розміщення курсу	Google Classroom

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

1. Дисципліна «Основи перекладознавства» належить до обов'язкових освітніх компонентів циклу загальної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою Германські мови та література (переклад включно), перша – англійська. Основною **метою** освітнього компонента «Основи перекладознавства» є формування у студентів здатності обирати засіб адекватного перекладу, який є необхідним у конкретній ситуації, пристосувати свою мовленнєву поведінку до соціально-культурних особливостей країни, з представниками якої ведеться діалог, застосовувати міжмовні відповідники (кліше), враховувати системні міжмовні розбіжності у практиці перекладу, володіти мовною нормою при перекладі та редагуванні різножанрових текстів з рідної мови іноземною та з іноземної рідною, володіти методикою перекладу та реферування текстів, сприймати та розуміти надану інформацію та застосовувати її у навчальній діяльності, розширювати власну систему знань, безперервно підвищувати інтелектуальний рівень і рівень професійної майстерності на основі самоосвіти, сприймати, розуміти та аналізувати надану інформацію та застосовувати її у як у процесі навчання, так і за його межами, опрацьовувати одержані результати, аналізувати і переосмислювати їх, враховуючи сучасні наукові

дані. Предметом вивчення освітнього компонента «Основи перекладознавства» є основні поняття, категорії, принципи, моделі та методологія перекладознавства.

2. Успішне опанування дисципліни передбачає такі *результати навчання*:

- **ПРН 02:** Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
 - **ПРН 03:** Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
- **ПРН 07:** Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- **ПРН 16:** Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- **ПРН 17:** Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

В результаті засвоєння дисципліни формується низка *загальних та фахових компетентностей*:

- **ЗК 02:** здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- **ЗК 05:** здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- **ФК 01:** усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;
- **ФК 07:** здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).
- **ФК 10:** здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (перекладацький) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

1. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Освітній компонент належить до циклу загальної підготовки. Обов'язковими передумовами для вивчення дисципліни є успішне засвоєння курсу ЗО 06 «Порівняльна типологія». Знання, уміння та досвід, здобуті у процесі дисципліни «Основи перекладознавства», є пререквізитами для вивчення дисциплін ЗО 10 «Вступ до наукових досліджень та академічна доброчесність», ПО 05 «Практичний курс перекладу». Робота з курсом потребує навичок роботи з інформаційними технологіями на рівні впевненого користувача (користування службами Google і Moodle).

2. Зміст навчальної дисципліни

Форма навчання	Всього		Розподіл навчального часу за видами занять			Контрольні заходи	
	кредитів	годин	лекційні	практичні	СРС	МКР	Семестрова атестація
Денна	4	120	8	6	106	1	екзамен

Тематичний план освітнього компонента

Розділ 1. Роль перекладу у міжкультурній комунікації. Професія перекладача та складові перекладацької компетентності

Тема 1.1. Перекладознавство як наука. Український переклад як чинник націєтворення. Складові перекладацької компетентності.

Тема 1.2. Лінгвоетнічний бар'єр, його складові та засоби подолання. Мовне посередництво.

Класифікація текстів для перекладу.

Розділ 2. Еквівалентність та адекватність перекладу у фокусі зарубіжних та українських досліджень.

Тема 2.1. Види еквівалентності.

Тема 2.2. Контекст та його види. Вплив контексту на переклад

Тема 2.3. Текст і його змістова структура у фокусі перекладу. Одиниці перекладу.

Розділ 3. Моделі перекладу.

Тема 3.1. Моделі перекладу (лінгвістичні, комунікативні, психолінгвістична, когнітивні тощо).

Тема 3.2. Трансформаційно-семантична модель перекладу. Перекладацькі трансформації. Їх види та особливості застосування. Відповідники

Тема 3.3. Мовні значення і переклад. Переклад образної лексики.

Тема 3.4. Особливості перекладу безеквівалентної лексики.

3. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Гудманян А. Г. Основи перекладознавства : навчальний посібник / А.Г.Гудманян, А.В. Сітко, Г. Г. Єнчева. Вінниця : Нова Книга, 2020. 352 с.

2. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов / О. В. Ребрій . – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна 2016. 116 с. Режим доступу: <https://docplayer.net/61118764-Vstup-do-perekladoznavstva.html>

3. Стріха М.В.. Український переклад і перекладачі: між літературою і націєтворенням. К.: Дух і Літера, 2020. 520 с.

4. Карабан В. Посібник – довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Част. 1 Режим доступу: https://nmetau.edu.ua/file/karaban_posibnik_dovidnik_z_perekladu_nauk_tehn_lit.pdf

5. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми.—Вінниця, Нова книга, 2004. 567с. Режим доступу: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Karaban_2004_576.pdf

Додаткова література:

6. Корунець І.В. «Вступ до перекладознавства». Підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2008 – 512 с.

7. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.

8. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. - Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с.

9. Українське перекладознавство ХХ століття: бібліографія / ЛНУ імені Івана Франка, НТШ; уклад Тарас Шмігер. – Львів, 2013. – 626 с.

4. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Силабус дисципліни «Основи перекладознавства» розроблений на основі принципу системності та послідовності, який пов'язаний як з організацією процесу опанування навчального матеріалу, так і з системою дій здобувачів щодо його засвоєння, що дозволяє передбачити навчальні завдання та види діяльності, необхідні для підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих до європейського і світового науково-освітнього простору фахівців ступеня бакалавра з філології. Зазначена стратегія передбачає вибір відповідних методів і форм навчання з урахуванням особистісно-орієнтованого й антропоцентричного підходів, створюючи сприятливі умови для творчого розвитку особистості здобувача та його автономності.

Силабус побудований таким чином, що для вивчення кожної наступної теми студентам необхідно застосовувати знання й уміння, отримані в попередній. Лише в такій послідовності здобувачі вищої освіти можуть отримати професійні знання, необхідні для кожного етапу здійснення навчальної діяльності.

№	Тема	Аудиторн і години	СРС
1	Розділ 1. Роль перекладу у міжкультурній комунікації. Професія перекладача та складові перекладацької компетентності Тема 1.1. Перекладознавство як наука. Український переклад як чинник націєтворення. Складові перекладацької компетентності. Лекція 1	2	4
2	Тема 1.2. Лінгвоетнічний бар'єр, його складові та засоби подолання. Мовне посередництво. Класифікація текстів для перекладу.		4
3	Розділ 2. Еквівалентність та адекватність перекладу у фокусі зарубіжних та українських досліджень. Тема 2.1. Види еквівалентності. Лекція 2	2	4
4	Тема 2.2. Контекст та його види. Вплив контексту на переклад.		4
5	Тема 2.3. Текст і його змістова структура у фокусі перекладу. Одиниці перекладу.		4
6	Розділ 3. Моделі перекладу. Тема 3.1. Моделі перекладу (лінгвістичні, комунікативні, психолінгвістична, когнітивні тощо). Відповідники. Лекція 3	2	4
7	Тема 3.2. Трансформаційно-семантична модель перекладу. Перекладацькі трансформації. Їх види та особливості застосування.		4
8	Тема 3.3. Мовні значення і переклад. Переклад образної лексики.		4
9	Тема 3.4. Особливості перекладу безеквівалентної лексики. Лекція 4	2	4
10	Практичне заняття 1. Складові перекладацької компетентності. Лінгвоетнічний бар'єр.	2	6
11	Практичне заняття 2. Поняття адекватності і еквівалентності перекладу. Перекладацькі трансформації.	2	4
12	Особливості перекладу власних назв.		4
13	Особливості перекладу образної лексики та фразеологізмів.		4
14	Особливості перекладу неологізмів.		4
15	Особливості перекладу термінів.		6

16	Виконання комплексного аналізу перекладу. МКР		6
17	Аналіз українського перекладу уривку англomовного твору, презентація перекладів	2	6
18	Оголошення остаточного рейтингу, підвищення рейтингу в разі потреби		
	Всього:	14	106(включ +30 год на підготовк у до екзамену

5. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента передбачає підготовку до аудиторних занять (ознайомлення з рекомендованою літературою, виконання домашніх навчальних завдань) та модульної контрольної роботи. Терміни виконання завдань і форма звітності згідно з п. 7 цього силабусу.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни

Відвідування лекцій, практичних занять, активна робота на них і написання модульної контрольної роботи необхідні для розвитку практичних навичок і компетентностей та досягнення програмних результатів навчання. Перед практичним заняттям здобувач вищої освіти ознайомлюється з рекомендованою літературою, наданою викладачем. Усі необхідні навчальні матеріали викладач розміщує на гуглдіску або в онлайн середовищі Google Classroom, доступ до якого мають студенти, які вивчають цей освітній компонент. Актуальну інформацію щодо організації навчального процесу з дисципліни студенти отримують через повідомлення у групі в Telegram або Електронному кампусі. Під час змішаної форми навчання заняття проходять у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM.

Поточний контроль. Викладач регулярно заносить результати поточного контролю в модуль«Поточний контроль» Електронного кампусу згідно з Положенням про поточний, календарний і семестровий контроль в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/32>. Ознайомитися з результатами поточного контролю студент може в особистому кабінеті в Електронному кампусі.

Правила призначення заохочувальних балів. Правила призначення заохочувальних балів. Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), заохочувальні бали не входять до основної 100-бальної шкали РСО, максимальна кількість додаткових балів – 10. Для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти займатися науково-дослідницькою роботою, їм призначають заохочувальні бали за участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах і воркшопах за тематикою освітнього компонента (за умови публікації тез доповіді або наявності сертифікату про участь у відповідному заході). Підставою для нарахування заохочувальних балів може бути участь у перекладацьких проєктах КПІ ім. Ігоря Сікорського. Штрафні бали з освітнього компоненту не передбачені.

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>) та Положенні про систему запобігання академічному плагіату (<https://osvita.kpi.ua/node/47>).

Використання інструментів штучного інтелекту. Університет підтримує раціональне експериментування з генеративними інструментами ШІ, але за умови врахування важливих аспектів використання таких інструментів, зокрема: інформаційної безпеки, конфіденційності даних, дотримання вимог авторського права та академічної доброчесності. Під час використання інструментів ШІ слід керуватися Політикою використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/1225>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають право аргументовано оскаржити результати будь-яких контрольних заходів, пояснивши з яким критерієм не погоджуються. Процедурі деталізовано в Положенні про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/182>.

Інклюзивне навчання. Освітній компонент може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів. Детальніше про забезпечення інклюзивності освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://osvita.kpi.ua/node/172>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Процедура оцінювання результатів навчання за цим освітнім компонентом, форми контролю і рейтингова система оцінювання регламентовані Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>) та Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати навчання з дисципліни оцінюються за PCO другого типу, тобто підсумкова оцінка здобувача формується на основі двох складових: стартової та екзаменаційної. Оцінювання результатів навчання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання та поточний контроль. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за роботу на практичних заняттях і написання модульної контрольної роботи (МКР) в кінці семестру. *Рейтинг* студентів з освітнього компоненту складається з балів, отриманих за:

- 1) роботу на 2 практичних заняттях;
- 2) бали за 3 усних опитування/тести (в асинхронному режимі навчання);
- 4) написання МКР;
- 4) екзамен.

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на практичних заняттях	32%	10	2	20
2.	3 (три) усних опитування/ тести (в асинхронному режимі навчання)	12%	4	3	12
3.	МКР	28%	28	1	28
4.	Екзамен	40%	40	1	40
	Всього				100

Максимальний ваговий бал за роботу на практичному занятті – 10 балів:

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях.

Метою практичних занять є застосування отриманих здобувачами знань на практиці. Кожна відповідь студента передбачає розкриття теоретичного питання та виконання практичного завдання з теми.

«відмінно» – 9,5-10 балів;

«дуже добре» – 7,5-9,4 бали

«задовільно» – 6-7,4 бали;

«незадовільно» - 0 балів.

Критерії оцінювання роботи студентів практичних заняттях:

«**відмінно**» – активна робота на занятті, участь в обговоренні, ґрунтовна підготовка до заняття, безпомилкове виконання завдань, вільне володіння матеріалом;

«**добре**» – активна робота на занятті, належна підготовка до заняття, виконання завдань з неточностями, впевнене володіння матеріалом

«**задовільно**» – робота на занятті, належна підготовка до заняття, виконання завдань з істотними неточностями, достатнє володіння матеріалом;

«**незадовільно**» – не висвітлене питання, невиконане завдання або відмова відповідати.

Усне опитування / онлайн-тести

Критерії оцінювання:

Опитування/тестування складається з теоретичних питань. Варіанти відповідей у тесті підібрано за принципом: 2 відповіді – неправильні, одна – частково правильна, одна – правильна. Кожне опитування/ тест складається з 8 питань, по 0,5 бали за кожне питання.

Модульна контрольна робота (МКР)

Виконання МКР.

МКР складається з трьох частин – 2 теоретичні питання і 1 практичне завдання (перекладознавчий аналіз уривку твору). Теоретичне питання оцінюються в 5 балів кожне, практичне завдання – 6 балів. Загалом *Виконання МКР* оцінюється у 28 балів. Приклад МКР та критерії оцінювання можна побачити у друкованому та електронному виданні в пакеті документів, які висилаються студентам для ознайомлення на початку курсу.

Ваговий бал за модульну контрольну роботу: 28 балів

«відмінно» – 27-28 балів;

«добре» – 21-26 балів;
«задовільно» – 17- 20 балів;
«незадовільно» - 0 балів.

Критерії оцінювання МКР:

«відмінно» – повна і ґрунтовна відповідь на теоретичні питання, повнота викладу перекладознавчого аналізу;

«добре» – достатньо повна відповідь або повна відповідь з незначними неточностями, виконання перекладознавчого аналізу з неточностями (2-5 несуттєвих неточностей);

«задовільно» – неповна відповідь, не зовсім правильна відповідь на теоретичні питання, часткове виконання перекладознавчого аналізу або виконання перекладознавчого аналізу з 1-2 суттєвими помилками ;

«незадовільно» – 0 балів. невисвітлене питання, незадовільна відповідь зі значними помилками або відсутність відповіді.

Результати поточного контролю оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі (електронною поштою або через Viber/ WhatsApp) і обов'язково проставляються викладачем в Електронному кампусі в модулі «Поточний контроль».

Семестровий контроль у формі екзамену проводиться у терміни, передбачені положенням про вищу освіту і проведення контрольних заходів з освітнього компонента. *Умовою допуску до семестрового контролю* є загальний рейтинг студента за семестр, кількісна частка якого складає не менше 60% від максимально можливого рейтингу за семестр без урахування балів за екзамен (≥ 40 балів).

Для отримання *підсумкової оцінки* з освітнього компоненту необхідно отримати не менше 60% від можливої кількості балів за семестр (40 балів) і скласти екзамен, який складається з двох частин – практичної і теоретичної.

Практична частина екзамену передбачає виконання перекладознавчого аналізу вибраних уривків тексту оригіналу і перекладу. Оцінюється коректність виконаного аналізу, обґрунтування зроблених висновків, повнота викладу. Максимальна кількість балів за перекладацький аналіз – 10.

Відмінно: 10-9,5 балів (повний та коректно виконаний перекладознавчий аналіз з обґрунтованими висновками);

Добре: 9,4-7,5 балів (достатньо повно виконаний аналіз, висновки обґрунтовано досить переконливо);

Задовільно: 6-7,4 балів (аналіз виконаний на задовільному рівні, з певними неточностями);

Незадовільно : менше 5 балів (аналіз виконано на незадовільному рівні, висновки необґрунтовані).

Теоретична частина екзамену (3 питання) оцінюються у 30 балів максимум:

1 питання стосується матеріалу 1 розділу дисциплін – **«Перекладацька еквівалентність»**, 10 балів максимум.

Відмінно: 10-9,5 балів (повністю висвітлено питання);

Добре: 9,4-7,5 балів (достатньо повна відповідь або повна відповідь з незначними неточностями);

Задовільно: 6-7,4 балів (неповна відповідь або відповідь з неточностями);

Незадовільно : менше 5 балів (надано менше 60% необхідної інформації).

2 питання стосується матеріалу 2 розділу дисципліни «**Рівні еквівалентності та їх відповідники**», 10 балів максимум

Відмінно: 10-9,5 балів (повністю висвітлено питання);

Добре: 9,4-7,5 балів (достатньо повна відповідь або повна відповідь з незначними неточностями);

Задовільно: 6-7,4 балів (неповна відповідь або відповідь з неточностями);

Незадовільно : менше 6 балів (надано менше 60% необхідної інформації).

3 питання стосується матеріалу 3 розділу дисципліни «**Способи передачі мовних значень**», 10 балів максимум

Відмінно : 10-9,5 балів (повністю висвітлено питання, 100-91%);

Добре: 9,4-7,5 балів (90-75%);

Задовільно: 6-7,4 балів (частково висвітлене питання (75-61%);

Незадовільно : менше 6 балів (надано менше 60% необхідної інформації).

Результати оголошуються кожному студенту окремо у присутності з відповідним занесенням у залікову книжку та екзаменаційну відомість.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни

9.1. На екзамен винесено тематичний матеріал, прописаний у п. 5 цього силабусу.

9.2. Для цього освітнього компонента передбачене визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті згідно з процедурою, прописаною у Положенні про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/node/179>).

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено Доцентом кафедри ТППАМ, к.пед.н., Ольгою Демиденко.

Ухвалено: кафедрою ТППАМ (протокол № 16 від 4 червня 2025 р.)

Погоджено: МК ФЛ (протокол № 12 від 11 червня 2025 р.)

Переглянуто: Методична комісія ФЛ (протокол №3 від 15.10.2025)

